

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2024. gada 25. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesību aktu tuvināšana – Regula (EK) Nr. 1107/2009 – Augu aizsardzības līdzekļu tirdzniecības atļauja – Izskatīšana atļaujas piešķiršanai – 4. pants – 29. pants – Nosacījumi – Kaitīgas ietekmes neesamība – Kritēriji – Endokrīni disruptīvas īpašības – Regula (ES) 2018/605 – Piesardzības princips – Pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas

Apvienotajās lietās C-309/22 un C-310/22

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa, Nīderlande) iesniegusi ar 2022. gada 3. maija lēmumiem un kas Tiesā reģistrēti 2022. gada 11. maijā, tiesvedībā

Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)

pret

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden,

piedaloties:

Adama Registrations BV (Adama) (C-309/22),

BASF Nederland BV (C-310/22),

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja K. Jirimée [*K. Jürimäe*], tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*] un M. Gavalecs [*M. Gavalec*] (referents),

ģenerālvokāte: L. Medina,

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

nemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- *Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)* vārdā – *H. Muilerman* un *G. Simon*, eksperti, un *M. R. J. Baneke*, *advocaat*,
- *Adama Registrations BV (Adama)* vārdā – *E. Broeren* un *A. Freriks*, *advocaten*,
- *BASF Nederland BV* vārdā – *E. Broeren* un *A. Freriks*, *advocaten*,
- Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman* un *J. M. Hoogveld*, pārstāvji,
- Čehijas valdības vārdā – *S. Šindelková*, *M. Smolek* un *J. Vlácil*, pārstāvji,
- Grieķijas valdības vārdā – *K. Konsta*, *E.-E. Krompa*, *E. Leftheriotou* un *M. Tassopoulou*, pārstāves,
- Eiropas Komisijas vārdā – *A. C. Becker* un *M. ter Haar*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2023. gada 28. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV 2009, L 309, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (ES) 2018/605 (2018. gada 19. aprīlis), ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1107/2009 II pielikumu, aprakstot zinātniskus kritērijus endokrīni disruptīvu īpašību noteikšanai (OV 2018, L 101, 33. lpp.; labojums – OV 2018, L 111, 10. lpp.) (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 1107/2009”), 4. panta 1. un 3. punktu, kā arī 29. panta 1. punkta a) un e) apakšpunktu, skatot tos kopā ar šīs regulas II pielikuma 3.6.5. punktu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu un Regulas 2018/605 2. pantu.
- 2 Šie lūgumi iesniegti divās tiesvedībās starp *Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)* (turpmāk tekstā – “*PAN Europe*”) un *College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden* (Augu aizsardzības līdzekļu un biocīdo produktu atļauju izsniegšanas padome, Nīderlande; turpmāk tekstā – “*CTGB*”) par to, ka pēdējā minētā noraidījusi, pirmkārt, *PAN Europe* sūdzību par *CTGB* lēmumu atļaut laist Nīderlandes tirgū augu aizsardzības līdzekli *Pitcher*, kas satur darbīgo vielu fludioksonilu, un, otrkārt, *PAN Europe* sūdzību par *CTGB* lēmumu atļaut laist Nīderlandes tirgū augu aizsardzības līdzekli *Dagonis*, kurš satur darbīgo vielu difenokonazolu.

Atbilstošās tiesību normas

Regula (EK) Nr. 1107/2009

3 Regulas Nr. 1107/2009 8., 24. un 29. apsvērumā ir noteikts:

“(8) Šīs regulas mērķis ir nodrošināt augstu cilvēku un dzīvnieku veselības un vides aizsardzības pakāpi, vienlaikus saglabājot Kopienas lauksaimniecības konkurētspēju. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš iedzīvotāju neaizsargātāko grupu, tostarp grūtnieču, zīdaiņu un bērnu, aizsardzībai. Būtu jāpiemēro piesardzības princips un šai regulai būtu jānodrošina, ka ražotāji sniedz pierādījumus, ka saražotajām un tirgū laistām vielām un līdzekļiem nav nekādas kaitīgas ietekmes uz cilvēku vai dzīvnieku veselību un nekādas nevēlamas iedarbības uz apkārtējo vidi.

[..]

(24) Noteikumiem, kuri reglamentē atļauju piešķiršanu, ir jānodrošina augsts aizsardzības standarts. Jo īpaši, piešķirot atļaujas augu aizsardzības līdzekļiem, mērķim aizsargāt cilvēku un dzīvnieku veselību un vidi vajadzētu būt prioritāram attiecībā pret mērķi uzlabot augu ražību. Tādēļ pirms augu aizsardzības līdzekļu laišanas tirgū būtu jāpierāda, ka tie dod noteiktu labumu augkopībai un tiem nav nekādas kaitīgas ietekmes uz cilvēku vai dzīvnieku, tostarp neaizsargātāko grupu, veselību vai nekādas nevēlamas iedarbības uz vidi.

[..]

(29) Savstarpējās atzišanas princips ir viens no līdzekļiem, kā nodrošināt preču brīvu kustību Kopienā. Lai izvairītos no darba dublēšanās, samazinātu nozares un dalībvalstu administratīvo slodzi un nodrošinātu saskaņotāku augu aizsardzības līdzekļu pieejamību, vienas dalībvalsts izsniegtās atļaujas būtu jāatzīst citām dalībvalstīm, kurās lauksaimniecības, augu veselības, vides (tostarp klimatiskie) apstākļi ir līdzīgi. Tādēļ Kopiena būtu jāsadala zonās ar šādiem salīdzināmiem apstākļiem, lai atvieglotu savstarpējo atzišanu. Tomēr vienas vai vairāku dalībvalstu teritorijai raksturīgu vides vai lauksaimniecības apstākļu dēļ var būt vajadzīgs, ka, iesniedzot pieteikumu, dalībvalstis atzīst citā dalībvalstī izsniegtu atļauju, groza to vai atsakās atļaut augu aizsardzības līdzekli savā teritorijā, ja tas ir pamatoti konkrētu vides vai lauksaimniecības apstākļu dēļ vai ja nevar sasniegt šajā regulā noteikto augstas pakāpes cilvēku un dzīvnieku veselības un vides aizsardzību. Vajadzētu būt iespējai noteikt arī atbilstīgus nosacījumus, ņemot vērā valsts rīcības plānā noteiktos mērķus, kurš pieņemts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/128/EK (2009. gada 21. oktobris), ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai[(OV 2009, L 309, 71. lpp.).”

4 Šīs regulas 1. panta “Priekšmets un mērķis” 3. un 4. punktā ir paredzēts:

“3. Šīs regulas mērķis ir nodrošināt cilvēku un dzīvnieku veselības, kā arī vides augsta līmeņa aizsardzību un uzlabot iekšējā tirgus darbību, saskaņojot noteikumus par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, vienlaikus veicinot lauksaimniecisko ražošanu.

4. Regulas noteikumu pamatā ir piesardzības princips, lai nodrošinātu, ka darbīgajām vielām un līdzekļiem, kas laisti tirgū, nav kaitīga ietekme uz cilvēku veselību vai vidi. Dalībvalstīm neliedz piesardzības principa piemērošanu it sevišķi tad, ja nav zinātniski noskaidrots, vai šo valstu

teritorijā atļautie augu aizsardzības līdzekļi rada apdraudējumu cilvēku un dzīvnieku veselībai vai videi.”

- 5 Minētās regulas II nodaļā “Darbīgās vielas, aizsargvielas, sinerģisti un papildvielas” ietvertā 4. panta “Darbīgo vielu apstiprināšanas kritēriji” 1. un 3. punktā ir paredzēts:

“1. Darbīgo vielu apstiprina saskaņā ar II pielikumu, ja, ņemot vērā pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas, gaidāms, ka atbilstīgi šā pielikuma 2. un 3. punktā minētajiem kritērijiem augu aizsardzības līdzekļi, kuros ir attiecīgā darbīgā viela, atbilst 2. un 3. punktā minētajām prasībām.

Novērtējot darbīgo vielu, vispirms konstatē, vai ir izpildīti II pielikuma 3.6.2. līdz 3.6.4. punktā un 3.7. punktā izklāstītie apstiprināšanas kritēriji. Ja kritēriji ir izpildīti, novērtējumu turpina, konstatējot, vai ir izpildīti pārējie II pielikuma 2. un 3. punktā izklāstītie apstiprināšanas kritēriji.

[..]

3. Augu aizsardzības līdzeklis saistībā ar labai augu aizsardzības praksei atbilstīgu lietošanu un, ņemot vērā reālus lietošanas apstākļus, atbilst šādām prasībām:

- a) tas ir pietiekami efektīvs;
- b) tam nav tūlītējas vai vēlākas kaitīgas ietekmes nedz uz cilvēku, tostarp mazāk aizsargātu grupu, vai dzīvnieku veselību ne tiešā veidā, ne ar dzeramā ūdens (ņemot vērā vielas, kas rodas dzeramā ūdens apstrādes rezultātā), pārtikas, lopbarības vai gaisa starpniecību, kā arī nav ietekmes darba vietā vai citas netiešas ietekmes, ņemot vērā zināmo kumulatīvo un sinerģisko ietekmi, ja ir pieejamas [Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (EFSA)] apstiprinātas zinātniskās metodes tādas ietekmes novērtēšanai, nedz arī uz gruntsūdeņiem;
- c) tam nav nevēlamas iedarbības uz augiem vai augu produktiem;
- d) tas neizraisa nevajadzīgas ciešanas un sāpes mugurkaulniekiem, ko paredzēts kontrolēt;
- e) tam nav nevēlamas iedarbības uz vidi, ja ir pieejamas [EFSA] apstiprinātas zinātniskās metodes šādas iedarbības novērtēšanai, jo īpaši ņemot vērā šādus apsvērumus:

[..].”

- 6 Regulas Nr. 1107/2009 III nodaļā “Augu aizsardzības līdzekļi” ir ietverta 1. iedaļa par atļauju, kuras 1. apakšiedaļā “Prasības un saturs” ir ietverts šīs regulas 28.–32. pants.

- 7 Minētās regulas 29. pantā “Prasības atļaujas piešķiršanai laišanai tirgū” ir noteikts:

“1. Neskarot 50. pantu, augu aizsardzības līdzekli atļauj tikai tad, ja saskaņā ar 6. punktā minētajiem vienotajiem principiem tas atbilst šādām prasībām:

- a) tā darbīgās vielas, aizsargvielas un sinerģisti ir apstiprināti;

[..]

e) ņemot vērā pašreizējās zinātniskās un tehniskās zināšanas, tas atbilst 4. panta 3. punkta prasībām;

[..]

6. Vienotajos principos augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju piešķiršanai iekļauj [Padomes] Direktīvas 91/414/EEK [(1991. gada 15. jūnijs) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū (OV 1991, L 230, 1. lpp.)] VI pielikumā izklāstītās prasības, un šos principus nosaka regulās, ko pieņem saskaņā ar 79. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru bez būtiskām izmaiņām. Turpmākus grozījumus šajās regulās var pieņemt saskaņā ar 78. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

Saskaņā ar šiem principiem augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanā ņem vērā darbīgās vielas, aizsargvielu, sinerģistu un papildvielu mijiedarbību.”

8 Regulas Nr. 1107/2009 III nodaļas 1. iedaļas par atļauju 2. apakšiedaļā “Procedūra” ir ietverts tās 33.–39. pants.

9 Saskaņā ar šīs regulas 36. pantu “Izskatīšana atļaujas piešķiršanai”:

“1. Dalībvalsts, kas izskata pieteikumu, veic neatkarīgu, objektīvu un pārredzamu novērtējumu, ņemot vērā attiecīgā laika zinātnes un tehnikas atziņas, kā arī vadlīnijas, kuras pieejamas pieteikuma iesniegšanas laikā. Tā dod iespēju visām attiecīgajā zonā esošajām dalībvalstīm iesniegt viedokļus, ko ņem vērā novērtējumā.

Tā piemēro vienotus principus 29. panta 6. punktā minēto augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju izsniegšanai, nosakot, ciktāl tas iespējams, vai augu aizsardzības līdzeklis atbilst 29. pantā paredzētajām prasībām tajā pašā zonā, ja to lieto saskaņā ar 55. pantu un reālos lietošanas apstākļos.

Dalībvalsts, kas izskata pieteikumu, savu novērtējumu dara pieejamu pārējām dalībvalstīm tajā pašā zonā. Novērtējuma ziņojuma formu nosaka saskaņā ar 79. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru.

2. Visas vienas zonas dalībvalstis piešķir vai atsaka piešķirt atļaujas, pamatojoties uz tās dalībvalsts novērtējuma secinājumiem, kas izskata pieteikumu, kā to paredz 31. un 32. pants.

3. Atkāpjoties no 2. punkta un saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem var noteikt atbilstīgus nosacījumus attiecībā uz 31. panta 3. un 4. punktā minētajām prasībām un citiem riska samazināšanas pasākumiem, kas izriet no konkrētiem lietošanas apstākļiem.

Ja dalībvalsts rūpes saistībā ar cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vides aizsardzību nevar apmierināt, īstenojot pirmajā apakšpunktā minētos valsts mēroga riska samazināšanas pasākumus, dalībvalsts drīkst nepiešķirt atļauju augu aizsardzības līdzekļa lietošanai savā teritorijā, ja attiecīgās valsts konkrēto vides vai lauksaimniecības apstākļu dēļ tai ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka attiecīgais līdzeklis joprojām nevēlami apdraud cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vidi.

Minētā dalībvalsts nekavējoties informē pieteikuma iesniedzēju un [Eiropas] Komisiju par savu lēmumu un sniedz šā lēmuma tehnisku vai zinātnisku pamatojumu.

Dalībvalstis nodrošina iespēju valsts tiesās vai citās apelācijas iestādēs apstrīdēt lēmumu atteikumu piešķirt atļauju šāda līdzekļa lietošanai.”

- 10 Regulas Nr. 1107/2009 III nodaļas 1. iedaļas par atļauju piešķiršanu 4. apakšiedaļā “Atjaunošana, atsaukšana un grozīšana” ir ietverts tās 43.–46. pants.
- 11 Šīs regulas IX nodaļā “Ārkārtas situācijas” ir ietverts tās 69.–71. pants.
- 12 Minētās regulas 69. pants “Ārkārtas pasākumi” ir formulēts šādi:

“Ja ir skaidri redzams, ka apstiprināta darbīgā viela, aizsargviela, sinerģists vai papildviela, vai augu aizsardzības līdzeklis, kuram ir piešķirta atļauja saskaņā ar šo regulu, var radīt nopietnus draudus cilvēku vai dzīvnieku veselībai vai videi, un attiecīgās dalībvalstis nespēj šos draudus pietiekami novērst, tūlīt veic pasākumus, lai ierobežotu vai aizliegtu šīs vielas vai līdzekļa lietošanu un/vai pārdošanu saskaņā ar 79. panta 3. punktā minēto regulatīvo procedūru vai nu pēc Komisijas pašas iniciatīvas, vai pēc dalībvalsts lūguma. Pirms šādu pasākumu veikšanas Komisija izskata pierādījumus un var lūgt [EFSA] atzinumu. Komisija var noteikt laiku, kādā jāiesniedz šāds atzinums.”
- 13 Regulas Nr. 1107/2009 I pielikumā ir noteiktas trīs augu aizsardzības līdzekļu atļauju zonas (A zona (ziemeļi), B zona (centrs) un C zona (dienvidi)) un noteiktas dalībvalstis, kas pieder pie katras no šīm zonām.
- 14 Minētās regulas II pielikums attiecas uz procedūru un kritērijiem darbīgo vielu, aizsargvielu un sinerģistu apstiprināšanai saskaņā ar II nodaļu. Šīs regulas II pielikumā ir iekļauts 3. punkts “Darbīgas vielas apstiprināšanas kritēriji”, kura 3.6. apakšpunkts attiecas uz “Ietekmi uz cilvēka veselību”.
- 15 Šīs regulas II pielikuma 3.6.5. punktā no 2018. gada 10. novembra ir paredzēti īpaši kritēriji, uz kuru pamata darbīgo vielu, aizsargvielu vai sinerģistu uzskata par tādu, kam piemīt endokrīni disruptīvas īpašības, kurām var būt nelabvēlīga ietekme uz cilvēkiem.
- 16 Minētā II pielikuma 3.8.2. punktā no 2018. gada 10. novembra ir paredzēti īpaši kritēriji, pamatojoties uz kuriem darbīgo vielu, aizsargvielu vai sinerģistu jāuzskata par tādu, kam piemīt endokrīni disruptīvas īpašības, kuras varētu nelabvēlīgi ietekmēt nemērķa organismus.

Regula (ES) Nr. 546/2011

- 17 Saskaņā ar Komisijas Regulas (ES) Nr. 546/2011 (2011. gada 10. jūnijs) par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1107/2009 īstenošanu attiecībā uz vienotajiem principiem augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju piešķiršanai (OV 2011, L 155, 127. lpp.), kas pieņemta, pamatojoties uz Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 6. punktu un 84. pantu, 1. pantu:

“Regulas [Nr. 1107/2009] 29. panta 6. punktā noteiktie vienotie principi augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju piešķiršanai ir izklāstīti šīs regulas pielikumā.”

- 18 Regulas Nr. 546/2011 pielikuma I daļā, kas attiecas uz “[vienotiem principiem] augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļauju piešķiršanai”, ir ietverta A daļa “Ievads”, kuras 2. punkts ir formulēts šādi:

“Novērtējot pieteikumus un piešķirot atļaujas, dalībvalstis:

[..]

- c) ņem vērā citu attiecīgo iegūstamo tehnisko vai zinātnisko informāciju par augu aizsardzības līdzekļa darbību vai augu aizsardzības līdzekļa, tā elementu vai atlikumu potenciālo kaitīgo iedarbību.”

- 19 Minētā pielikuma I daļā ir B daļa “Novērtējums”, kuras 1.1. punktā ir noteikts:

“Ņemot vērā pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas, dalībvalstis novērtē A daļas 2. punktā minēto informāciju, un jo īpaši:

- a) novērtē augu aizsardzības līdzekļa efektivitāti un fitotoksiskumu saistībā ar katru lietojumu, kuram tiek lūgta atļauja; un
- b) nosaka radušos apdraudējumus, novērtē to nozīmību un spriež par iespējamo cilvēku, dzīvnieku vai vides apdraudējumu.”

Regula 2018/605

- 20 Regulas 2018/605 1., 2., 5. un 8. apsvērumā ir noteikts:

“(1) Zinātniski kritēriji, pēc kuriem nosakāmas darbīgo vielu, aizsargvielu un sinerģistu endokrīni disruptīvās īpašības, būtu jāizstrādā, ņemot vērā Regulas [Nr. 1107/2009] mērķus, kas ir nodrošināt augstu cilvēka un dzīvnieku veselības un vides aizsardzības pakāpi, jo īpaši gādājot, ka tirgū laistas vielas vai līdzekļi nekādā veidā kaitīgi neietekmē cilvēka vai dzīvnieku veselību vai nelabvēlīgi neietekmē vidi, kā arī uzlabot iekšējā tirgus darbību, vienlaikus veicinot lauksaimniecisko ražošanu.

(2) 2002. gadā Pasaules Veselības organizācija (PVO) ar savas Starptautiskās Ķīmikāliju drošības programmas starpniecību piedāvāja endokrīno disruptoru [..] definīciju un 2009. gadā – nelabvēlīgas ietekmes definīciju. Par šīm definīcijām patlaban zinātnieku aprindās ir panākta plaša vienprātība. [EFSA] šīs definīcijas apstiprināja 2013. gada 28. februārī pieņemtajā zinātniskajā atzinumā par endokrīnajiem disruptoriem [..] Tāds pats ir arī Patērētāju drošības zinātniskās komitejas skatījums [..] Tāpēc endokrīni disruptīvo īpašību noteikšanas kritērijus ir lietderīgi balstīt uz šīm PVO definīcijām.

[..]

(5) Tā kā ar šo regulu noteiktie specifiskie zinātniskie kritēriji atspoguļo pašreizējos zinātnes un tehnikas atzinumus un ir jāpiemēro Regulas [Nr. 1107/2009] II pielikuma 3.6.5. punktā noteikto kritēriju vietā, šie kritēriji būtu jānosaka minētajā pielikumā.

[..]

(8) Endokrīni disruptīvo īpašību noteikšanas kritēriji atspoguļo pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas un dod iespēju precīzāk identificēt darbīgās vielas, kam piemīt endokrīni disruptīvas īpašības. Tāpēc jaunie kritēriji būtu jāpiemēro pēc iespējas drīzāk, tomēr rēķinoties ar dalībvalstīm un [EFSA] vajadzīgo laiku, lai sagatavotos minēto kritēriju piemērošanai. Tāpēc minētie kritēriji būtu jāpiemēro no 2018. gada 10. novembra, ja vien attiecīgā komiteja par kādu regulas projektu nenobalso līdz 2018. gada 10. novembrim. Visu, kas izriet no Regulas [Nr. 1107/2009] kārtībā vēl nepabeigtajām procedūrām, Komisija izvērtēs un, pienācīgi ievērojot pieteikumu iesniedzēju tiesības, vajadzības gadījumā attiecīgi rīkosies. Tas var nozīmēt, ka no pieteikumu iesniedzēja tiks lūgta papildu informācija un/vai no ziņotājas dalībvalsts un [EFSA] – papildu zinātnisks ieguldījums.”

21 Šīs regulas 2. pantā ir noteikts:

“Ar šo regulu grozītie Regulas [Nr. 1107/2009] II pielikuma 3.6.5. punkts un 3.8.2. punkts tiek piemēroti no 2018. gada 10. novembr[a], izņemot procedūras, kur komiteja par regulas projektu ir nobalsojusi līdz 2018. gada 10. novembri[m].”

Pamatlietas, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

Lieta C-309/22

- 22 *Pitcher* ir augu aizsardzības līdzeklis, konkrētāk, fungicīds profesionālai lietošanai, kas paredzēts noteiktu ziedu sīpolu un bumbuļu apstrādei, tos iemērcot, kā arī dažu daudzgadīgu un ziedu kultūru apstrādei. Tā sastāvā ir darbīgo vielu fludioksonila un folpeta maisījums, kā arī septiņas papildvielas.
- 23 Ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2021/1449 (2021. gada 3. septembris), ar ko groza Īstenošanas regulu (ES) Nr. 540/2011, ar ko attiecībā uz apstiprinājuma termiņu pagarināšanu darbīgajām vielām 2-fenilfenolam (ieskaitot tādas tā sāļus kā nātrija sāļus), 8-hidroksihinolinam, amidosulfuronam, bifenoksam, hlormekvatam, hlortoluronam, klofentezīnam, klomazonam, cipermetrīnam, daminozīdam, deltametrīnam, dikambam, difenokonazolam, diflufenikānam, dimetahloram, etofēnproksam, fenoksapropam-P, fenpropidīnam, fludioksonilam, flufenacetam, fostiazātam, indoksakarbam, lenacilam, MCPA, MCPB, nikosulfuronam, parafīneļļām, parafīneļļai, penkonazolam, piklorāmam, propakvizafopam, prosulfokarbam, etil-kvizalofopam-P, tefuril-kvizalofopam-P, sēram, tetrakonazolam, trialātam, triflusulfuronam un tritosulfuronam groza Īstenošanas regulu (ES) Nr. 540/2011 (OV 2021, L 313, 20. lpp.), fludioksonila kā darbīgās vielas apstiprinājuma derīguma termiņš Eiropas Savienībā atbilstoši Regulai Nr. 1107/2009 tika pagarināts līdz 2022. gada 31. oktobrim.
- 24 Ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2021/745 (2021. gada 6. maijs), ar ko attiecībā uz apstiprinājuma perioda pagarināšanu darbīgajām vielām alumīnija amonija sulfātam, alumīnija silikātam, beflubutamīdam, bentiavalikarbam, bifenazātam, boskalīdam, kalcija karbonātam, kaptānam, oglekļa dioksīdam, cimoksanilam, dimetomorfam, etefonam, tējas koka ekstraktam, famoksadonam, tauku destilācijas atliekām, taukskābēm C7–C20, flumioksazīnam, fluoksastrobīnam, flurhloridonam, folpetam, formetanātam, giberelskābei, giberelīniem, heptamaloksilglikānam, hidrolizētiem proteīniem, dzelzs sulfātam, metazahloram, metribuzīnam, milbemektīnam, *Paecilomyces lilacinus* celmam 251, fenmedifāmam, fosmetam, pirimifosmetilam, augu eļļām / rapšu sēklu eļļām, kālija hidrogēnkarbonātam, propamokarbam, protiokonazolam, kvarca smiltīm, zivju eļļai, dzīvnieku vai augu izcelsmes repelentiem (pēc

smaržas) / aitu taukiem, S-metolahloram, taisnās ķēdes lepidopterānferomoniem, tebukonazolam un urīnvielai groza Īstenošanas regulu (ES) Nr. 540/2011 (OV 2021, L 160, 89. lpp.), folpeta kā darbīgās vielas apstiprinājuma derīguma termiņš Eiropas Savienībā atbilstoši Regulai Nr. 1107/2009 tika pagarināts līdz 2022. gada 31. jūlijam.

- 25 Tika iesniegti lūgumi pagarināt šo apstiprinājumu derīgumu, uz kuriem lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas dienā vēl nebija atbildēts.
- 26 2015. gada 15. septembrī *Adama Registrations BV (Adama)* Nīderlandē iesniedza pirmo pieteikumu par *Pitcher* tirdzniecības atļauju.
- 27 Ar 2019. gada 4. oktobra lēmumu *CTGB* piešķīra šo atļauju līdz 2021. gada 31. jūlijam.
- 28 *PAN Europe* par šo lēmumu iesniedza sūdzību. Ar 2020. gada 2. septembra lēmumu *CTGB* atzina šo sūdzību par nepamatotu.
- 29 Pēc tam *PAN Europe* vērsās iesniedzējtiesā *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa, Nīderlande) ar prasību atcelt šo 2020. gada 2. septembra lēmumu.
- 30 Iesniedzējtiesā *PAN Europe* apgalvo, ka *CTGB* nav novērtējusi darbīgās vielas fludioksonila endokrīni disruptīvās īpašības. Šai vielai, ko satur produkts *Pitcher*, piemērot šādas īpašības, tāpēc *CTGB* esot bijis jāatsaka *Pitcher* tirdzniecības atļauja Nīderlandē. *PAN Europe* uzskata, ka *CTGB*, izskatot tā tirdzniecības atļaujas pieteikumu, augu aizsardzības līdzekļa endokrīni disruptīvās īpašības ir jānovērtē, ņemot vērā aktuālās zinātnes un tehnikas atziņas lēmuma par šo pieteikumu pieņemšanas dienā.
- 31 *CTGB* iesniedzējtiesā apgalvo, ka endokrīni disruptīvās īpašības nav atkārtoti jāvērtē, izskatot pieteikumu par attiecīgo augu aizsardzības līdzekļa, kura sastāvdaļa ir apstiprinātā darbīgā viela, atļauju. Tā uzskata, ka jaunie zinātniskie kritēriji endokrīni disruptīvu īpašību noteikšanai, kādi izriet no Regulas 2018/605, attiecas tikai uz darbīgās vielas fludioksonila apstiprināšanu vai šīs darbīgās vielas apstiprinājuma pārskatīšanu Savienības līmenī. Turklāt, novērtējot ar šo līdzekli saistītos riskus, noteicošās esot pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas, kā arī vadlīnijas, kas bija pieejamas pieteikuma par augu aizsardzības līdzekļa laišanu tirgū iesniegšanas dienā.
- 32 Pamatojoties uz pieņēmumu, ka endokrīni disruptīvās īpašības jānovērtē, valsts līmenī izvērtējot pieteikumu par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļauju, iesniedzējtiesa vispirms vēlas noskaidrot, vai Regulas 2018/605 2. pants nozīmē, ka kompetentajai valsts iestādei jāpiemēro šajā regulā noteiktie jaunie endokrīni disruptīvo īpašību noteikšanas kritēriji, tostarp procedūrās, kas sāktas pirms 2018. gada 10. novembra, proti, šo jauno kritēriju piemērošanas dienas, un kas šajā datumā vēl nebija pabeigtas.
- 33 Šajā ziņā tā norāda, ka pieteikums par *Pitcher* tirdzniecības atļauju ir iesniegts pirms 2018. gada 10. novembra, proti, 2015. gada 15. septembrī, un ka *CTGB* šajā ziņā pieņēma lēmumu pēc 2018. gada 10. novembra, proti, 2019. gada 4. oktobrī. Tādējādi Regula 2018/605 stājas spēkā šī pieteikuma iesniegšanas laikā.

- 34 Turklāt gadījumā, ja jaunie endokrīni disruptīvo īpašību noteikšanas kritēriji nebūtu piemērojami tiesvedībās, kas uzsāktas pirms 2018. gada 10. novembra un kas šajā datumā vēl ir izskatīšanā, iesniedzējtiesa ir šaubas par to, vai šīs tiesvedības būtu jāaptur, gaidot Komisijas atzinumu par Regulas 2018/605 sekām, ņemot vērā tās 8. apsvērumu.
- 35 Visbeidzot, ja minētās procedūras nav jāaptur, iesniedzējtiesai ir šaubas, vai ir pietiekami, ka kompetentā valsts iestāde veic attiecīgā augu aizsardzības līdzekļa endokrīni disruptīvo īpašību novērtējumu, pamatojoties tikai uz datiem, kas bija zināmi pieteikuma par šī līdzekļa tirdzniecības atļauju iesniegšanas brīdī, pat ja šajā pieteikumā minētās zinātnes un tehnikas atziņas lēmuma par šo pieteikumu pieņemšanas brīdī vairs nav aktuālas.
- 36 Šādos apstākļos *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai no Regulas 2018/605 2. panta, ņemot vērā arī Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta sākumu un e) apakšpunktu, skatītiem kopā ar tās 4. panta 3. punktu, izriet, ka kompetentajai iestādei, nosakot endokrīni disruptīvas īpašības, jaunie kritēriji ir jāpiemēro arī novērtēšanas un lēmumu pieņemšanas procedūrās saistībā ar tādiem pieteikumiem par atļaujas piešķiršanu, par kuriem 2018. gada 10. novembrī vēl nebija pieņemts lēmums?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša: vai, ņemot vērā Regulas 2018/605 8. apsvērumu, kompetentajai iestādei ir jāaptur novērtēšanas un lēmumu pieņemšanas procedūras saistībā ar pieteikumiem par atļaujas piešķiršanu līdz brīdim, kad [...] Komisija būs sniegusi atzinumu par Regulas 2018/605 ietekmi uz atbilstoši Regulai Nr. 1107/2009 notiekošajām un vēl nepabeigtajām procedūrām?
- 3) Ja uz otro jautājumu tiek sniegta noliedzoša atbilde: vai kompetentā iestāde var veikt vērtējumu, pamatojoties vienīgi uz pieteikuma iesniegšanas brīdī zināmajiem datiem, pat ja šajā ziņā vērā ņemtās zinātnes un tehnikas atziņas apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī vairs nav aktuālas?”

Lieta C-310/22

- 37 *Dagonis* ir augu aizsardzības līdzeklis, konkrētāk, fungicīds, kas paredzēts *inter alia* miltrasas un septoriozes apkarošanai. Tā sastāvā ir darbīgās vielas difenokonazols un fluksapiroksāds.
- 38 Ar Komisijas Direktīvu 2008/69/EK (2008. gada 1. jūlijs), ar ko groza Padomes Direktīvu 91/414/EEK, lai tajā kā darbīgās vielas iekļautu klofentezīnu, dikambu, difenokonazolu, diflubenzuronu, imazakvīnu, lenacilu, oksadiazonu, piklorāmu un piriproksifēnu (OV 2008, L 172, 9. lpp.) darbīgā viela difenokonazols ir iekļauta Padomes Direktīvas 91/414 I pielikumā kā darbīga vielu, ko atļauts izmantot augu aizsardzības līdzekļos no 2009. gada 1. janvāra.
- 39 Pēc Regulas Nr. 1107/2009 stāšanās spēkā ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 540/2011 (2011. gada 25. maijs), ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1107/2009 attiecībā uz darbīgo vielu sarakstu (OV 2011, L 153, 1. lpp.), difenokonazola iekļaušana pārtapa par darbīgās vielas apstiprinājumu saskaņā ar šo regulu.
- 40 Minētā difenokonazola apstiprinājuma derīguma termiņš ir pagarināts vairākas reizes, tostarp ar Īstenošanas regulu (ES) 2021/1449 – līdz 2022. gada 31. decembrim.

- 41 Iesniedzējtiesa norāda, ka Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2015/408 (2015. gada 11. marts) par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1107/2009 attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū 80. panta 7. punkta īstenošanu un aizstājamo vielu saraksta izveidošanu (OV 2015, L 67, 18. lpp.) difenokonazols ir norādīts kā aizstājama darbīgā viela.
- 42 Ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 589/2012 (2012. gada 4. jūlijs), ar ko apstiprina darbīgo vielu fluksapiroksādu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1107/2009 par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū un groza Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 540/2011 pielikumu (OV 2012, L 175, 7. lpp.), fluksapiroksads tika apstiprināts kā darbīgā viela; šis apstiprinājums stājās spēkā 2013. gada 1. janvārī, un tā plānotais derīguma termiņš bija 2022. gada 31. decembris.
- 43 *BASF Nederland BV* lūdza piešķirt *Dagonis* tirdzniecības atļauju vairākās dalībvalstīs.
- 44 Nīderlandes Karalistē šis pieteikums ir iesniegts 2016. gada 22. janvārī, tādējādi šai dalībvalstij kā attiecīgajai dalībvalstij bija jālemj par šī līdzekļa atļaušanu Regulas Nr. 1107/2009 36. panta 2. punkta izpratnē.
- 45 Attiecībā uz B zonu (centrs), kurā ietilpst Nīderlandes Karaliste, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste kā dalībvalsts, kas izskata pieteikumu saskaņā ar šīs regulas 36. panta 1. punktu, veikusi *Dagonis* riska zinātnisko novērtējumu.
- 46 Ar 2019. gada 3. maija lēmumu *CTGB* piešķīra *Dagonis* tirdzniecības atļauju Nīderlandē līdz 2020. gada 31. decembrim kartupeļu, zemeņu un dažādu dārzeņu, augu un ziedu apstrādei.
- 47 *PAN Europe* par šo lēmumu iesniedza sūdzību *CTGB*, kura ar 2019. gada 13. novembra lēmumu daļēji noraidīja šo sūdzību un apstiprināja minēto lēmumu 2019. gada 3. maijā, vienlaikus grozot tā pamatojumu.
- 48 Pēc tam *PAN Europe* cēla prasību iesniedzējtiesā, lūdzot atcelt šo 2019. gada 13. novembra lēmumu.
- 49 Iesniedzējtiesā *PAN Europe* apgalvo, ka *CTGB* nav novērtējusi *Dagonis* endokrīni disruptīvās īpašības un tātad tā nav drīkstējusi atļaut tās laišanu Nīderlandes tirgū. Šajā ziņā no *BASF Nederland* iesniegtās dokumentācijas un sešiem *PAN Europe* iesniegtajiem pētījumiem izrietot, ka darbīgajai vielai difenokonazolam piemīt šādas īpašības. *PAN Europe* ieskatā no Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta e) apakšpunkta, skatīta kopā ar 4. panta 3. punktu, kā ar no 2019. gada 1. oktobra sprieduma *Blaise u.c.* (C-616/17, EU:C:2019:800) izriet, ka *CTGB*, izskatot *PAN Europe* pieteikumu par tirdzniecības atļauju, ir jānovērtē augu aizsardzības līdzekļa endokrīni disruptīvās īpašības, ņemot vērā lēmuma par šo pieteikumu pieņemšanas dienā esošās zinātnes un tehnikas atziņas. *PAN Europe* apgalvo, ka jauni endokrīni disruptīvu īpašību novērtēšanas kritēriji, kuriem *Dagonis* neatbilstot, izriet no Regulas 2018/605, kā arī no *EFSA* izstrādātā dokumenta *Guidance for the Identification of endocrine disruptors in the context of Regulations (EU) No 528/2012 and (EC) No 1107/2009* (Vadlīnijas par to, kā noskaidrot endokrīnos disruptorus Regulu (ES) Nr. 528/2012 un (EK) Nr. 1107/2009 kontekstā).
- 50 *CTGB* iesniedzējtiesā norāda, ka šīs īpašības nav atkārtoti jānovērtē, izskatot pieteikumu par tāda augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļauju, kura sastāvdaļa ir apstiprināta darbīgā viela. Tā uzskata, ka it īpaši no Regulas Nr. 1107/2009 II pielikuma 3.6.5. punkta, Regulas 2018/605 un šī sprieduma iepriekšējā punktā minētā *EFSA* dokumenta izriet, ka jaunie kritēriji endokrīni

disruptīvu īpašību noteikšanai attiecas tikai uz darbīgās vielas apstiprināšanu vai tās apstiprinājuma pārskatīšanu Savienības līmenī. *CTGB* apgalvo, ka, lai tiktu piešķirta tirdzniecības atļauja, pietiek ar to, ka ir izpildīts Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais nosacījums, saskaņā ar kuru darbīgajai vielai jābūt apstiprinātai. Turklāt Regula 2018/605 esot piemērojama tikai apstiprināšanas lēmumiem, kas pieņemti pēc 2018. gada 10. novembra. Lēmums par darbīgās vielas difenokonazola apstiprināšanu esot pieņemts 2008. gada 1. jūlijā.

- 51 *BASF Nederland*, kas atbalsta *CTGB* nostāju iesniedzējtiesā, norāda, ka, izskatot pieteikumu par *Dagonis* tirdzniecības atļauju, darbīgās vielas difenokonazola endokrīni disruptīvās īpašības ir ņemtas vērā, kā secināms no Apvienotās Karalistes veiktā pamatnovērtējuma (“*Core Assessment*”), no kura izriet, ka, lai konstatētu iespējamu endokrīni disruptīvu ietekmi, ir pārbaudīta zebzivju pakļaušana difenokonazola iedarbībai.
- 52 Iesniedzējtiesa šaubās, pirmkārt, par tādas pieejas pamatotību, saskaņā ar kuru no Regulas Nr. 1107/2009 4. panta 1. punkta otrās daļas, skatītas kopā ar II pielikuma 3.6.5. punktu, izrietot, ka endokrīni disruptīvās īpašības netiek novērtētas, valsts līmenī pārbaudot pieteikumu par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļauju.
- 53 Otrkārt, tā norāda, ka tad, ja šī pieeja tiktu uzskatīta par pareizu, nebūtu jāņem vērā zinātniskās atziņas par endokrīni disruptīvām īpašībām, izskatot pieteikumu par *Dagonis* tirdzniecības atļauju, tādas kā tās, kas ir pamatā Komisijas Regulai Nr. 283/2013 (2013. gada 1. marts), ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1107/2009 par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū nosaka datu prasības attiecībā uz darbīgajām vielām (OV 2013, L 93, 1. lpp.), kā arī Regulai 2018/605. No Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta e) apakšpunkta izrietot, ka šī pārbaude jāveic, pamatojoties uz pašreizējām zinātnes un tehnikas atziņām.
- 54 Treškārt, iesniedzējtiesa uzskata, ka, lai gan iebildumi par aktīvās vielas endokrīni disruptīvajām īpašībām var tikt izvirzīti tikai šādas vielas apstiprināšanas procedūrā, rodas jautājums, vai tāda nevalstiska organizācija kā *PAN Europe* var izvirzīt šādus iebildumus. Šajā ziņā no 2016. gada 28. septembra rīkojuma *PAN Europe* u.c./Komisija (T-600/15, EU:T:2016:601) un it īpaši no tā 62. punkta izrietot, ka šāda organizācija nevar tieši apstrīdēt tiesā darbīgās vielas apstiprinājumu un tādējādi tai neesot nekādu efektīvu tiesību aizsardzības līdzekļu attiecībā uz tādu apstiprināto darbīgo vielu endokrīni disruptīvajām īpašībām, ko satur augu aizsardzības līdzekļi, kuru laišana tirgū tiek lūgta.
- 55 Ceturtkārt, ciktāl, ņemot vērā Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta e) apakšpunktu, endokrīni disruptīvās īpašības var novērtēt, izskatot pieteikumu par augu aizsardzības līdzekļa, kas satur attiecīgo darbīgo vielu, tirdzniecības atļauju valsts tirgū, rodoties jautājums, vai valsts iestādēm un tiesām ir jāizvērtē izvirzītie pamati, lai iebilstu pret darbīgās vielas apstiprināšanu, pamatojoties uz zinātnes un tehnikas atziņām, kas pastāvēja brīdī, kad tika pieņemts lēmums par minēto valsts atļaujas pieteikumu, vai darbīgās vielas apstiprināšanas brīdī.
- 56 Šādos apstākļos *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā sociālekonomisko lietu apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai no Regulas Nr. 1107/2009 4. panta 1. punkta otrās daļas, skatītas kopā ar tās II pielikuma 3.6.5. punktu, izriet, ka, vērtējot pieteikumu par atļaujas piešķiršanu augu aizsardzības līdzeklīm valsts līmenī, vairs nav jāvērtē darbīgās vielas iespējamās endokrīni disruptīvās īpašības?

- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša: vai tas nozīmē, ka zinātnes un tehnikas atziņas par endokrīni disruptīvām īpašībām, kas ir, piemēram, Regulu Nr. 283/2013 un 2018/605 pamatā, nav jāņem vērā, vērtējot atļaujas piešķiršanu augu aizsardzības līdzeklim? Kā minēto ietekmē Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzētā prasība, ka šis vērtējums ir jāveic, ņemot vērā pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas?
- 3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša: kādā veidā šādā gadījumā tāda nevalstiska organizācija kā prasītāja var izmantot efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli [...] Pamattiesību hartas 47. panta izpratnē, lai apstrīdētu tiesā aktīvās vielas atļauju?
- 4) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga: vai tas nozīmē, ka, vērtējot pieteikumu par atļaujas piešķiršanu, noteicoša nozīme ir jaunākajām zinātnes un tehnikas atziņām par šīm endokrīni disruptīvām īpašībām attiecīgajā brīdī?”

57 Ar 2023. gada 10. maija lēmumu lietas C-309/22 un C-310/22 tika apvienotas mutvārdu procesam un sprieduma taisīšanai.

Par lūgumu atkārtoti uzsākt tiesvedības mutvārdu daļu

- 58 Pēc tam, kad ģenerālvokāte bija sniegusi secinājumus 2023. gada 28. septembra tiesas sēdē, *Adama* un *BASF Nederland* ar aktu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2023. gada 23. oktobrī, lūdza saskaņā ar Tiesas Reglamenta 83. pantu izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu.
- 59 Atbilstoši šai tiesību normai Tiesa, uzklusējusi ģenerālvokātu, var jebkurā brīdī izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, it īpaši, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta, vai ja kāds lietas dalībnieks pēc šīs daļas pabeigšanas iesniedz ziņas par jaunu faktu, kam var būt izšķiroša ietekme uz Tiesas nolēmumu, vai arī ja lieta jāizskata, pamatojoties uz argumentu, kuru lietas dalībnieki vai Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas nav apspriedušas.
- 60 Savā lūgumā *Adama* un *BASF Nederland* norāda, ka Tiesas rīcībā nav pietiekamas informācijas, lai pieņemtu nolēmumu apvienotajās lietās C-309/22 un C-310/22, ka to rakstveida apsvērumi nav pietiekami ņemti vērā ģenerālvokātes secinājumos un ka tajos ir elementi, par kuriem *Adama* un *BASF Nederland* nav varējuši izteikties.
- 61 Šajā ziņā jāatgādina, ka atbilstoši LESD 252. panta otrajam punktam ģenerālvokāta uzdevums ir, ievērojot pilnīgu objektivitāti un neatkarību, atklātā tiesas sēdē sniegt pamatotus secinājumus lietās, kurās saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtiem ir vajadzīga ģenerālvokāta iesaistīšanās, lai palīdzētu tai izpildīt savu uzdevumu, proti, nodrošināt tiesību ievērošanu Līgumu interpretēšanā un piemērošanā.
- 62 Tiesai nav saistoši nedz šie secinājumi, nedz pamatojums, ar kādu ģenerālvokāts tos izdara. Turklāt ne Eiropas Savienības Tiesas statūtos, ne minētajā Reglamentā lietas dalībniekiem nav paredzēta iespēja iesniegt apsvērumus par ģenerālvokāta sniegtajiem secinājumiem. Tādējādi viena lietas dalībnieka nepieņemšana ģenerālvokāta secinājumiem pati par sevi nevar būt tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu pamatojošs iemesls (spriedums, 2023. gada 28. septembris, *LACD*, C-133/22, EU:C:2023:710, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 63 Šajā gadījumā, tā kā, pirmkārt, *Adama* un *BASF Nederland* būtībā apstrīd tikai atsevišķas ģenerālvokātes secinājumu daļas un sniedz apsvērumus par to saturu un, otrkārt, Tiesai nav saistošs šajos secinājumos ietvertais juridisko argumentu apraksts, nav jāizdod rikožums par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu lietā C-309/22, kā arī par pirmo un ceturto jautājumu lietā C-310/22

- 64 Vispirms jānorāda, ka pirmais jautājums lietā C-309/22 it īpaši attiecas uz Regulas 2018/605 2. pantu. Saskaņā ar šo pantu Regulas Nr. 1107/2009, kurā grozījumi izdarīti ar Regulu 2018/605, II pielikuma 3.6.5. punkts ir piemērojams no 2018. gada 10. novembra, izņemot procedūras, kurās Regulas Nr. 1107/2009 79. panta 1. punktā minētā komiteja līdz 2018. gada 10. novembrim ir nobalsojusi par regulas projektu. Lai gan Regulas 2018/605 2. pants ietilpst tiesiskajā regulējumā, uz kuru attiecas pirmais jautājums lietā C-309/22, kā arī pirmais un ceturtais jautājums lietā C-310/22, šis pants tomēr nav piemērojams lietas C-309/22 pamatā esošajā lietā.
- 65 Pirmkārt, minētajā pantā ir noteikts, ka stājas spēkā kritēriji, kas ļauj noteikt darbīgās vielas, kurām piemīt endokrīni disruptīvas īpašības, lai apstiprinātu darbīgo vielu. Tajā nav regulēts, ka dalībvalsts, izskatot pieteikumu par tirdzniecības atļauju augu aizsardzības līdzeklim, kas satur šādu vielu, pieteikumu, ņem vērā kaitīgo iedarbību, kuru šis līdzeklis var radīt.
- 66 Otrkārt, minētajā pantā ietvertais izņēmums ir piemērojams tikai procedūrām, kurās Regulas Nr. 1107/2009 79. panta 1. punktā minētā komiteja par regulas projektu ir nobalsojusi ne vēlāk kā 2018. gada 10. novembrī, bet šajā gadījumā tas tā nav.
- 67 Turklāt, pat ja augu aizsardzības līdzekļu tirdzniecības atļaujas procedūrām pēc analogijas būtu jāpiemēro sešu mēnešu termiņš, ko Savienības likumdevējs ir piešķīris dalībvalstīm un EFSA, lai tās varētu sagatavoties Regulas Nr. 1107/2009 II pielikuma 3.6.5. punktā minēto jauno kritēriju piemērošanai, jākonstatē, ka tieši pēc šī laikposma pamatlietās CTGB izsniedza attiecīgi *Dagonis* un *Pitcher* tirdzniecības atļaujas.
- 68 Šādos apstākļos jāuzskata, ka ar pirmo jautājumu lietā C-309/22 un pirmo un ceturto jautājumu lietā C-310/22 iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta a) un e) apakšpunkts, kā arī 4. panta 1. punkta otrā daļa un 3. punkts, skatot tos kopsakarā ar šīs regulas II pielikuma 3.6.5. punktu, jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurai jāizvērtē pieteikums par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļauju, izvērtējot šo pieteikumu, jāņem vērā nevēlamā ietekme, ko minētajā produktā esošās aktīvās vielas endokrīni disruptīvās īpašības var radīt cilvēkiem, ņemot vērā atbilstošas un ticamas zinātnes vai tehnikas atziņas, kuras ir pieejamas šīs pārbaudes brīdī un kuras tostarp ir pārņemtas 3.6.5. punktā minētajos kritērijos.
- 69 Pirmkārt, attiecībā uz Regulas Nr. 1107/2009 29. panta formulējumu jāatgādina, ka šī panta par augu aizsardzības līdzekļu tirdzniecības atļaujas nosacījumiem 1. punktā ir paredzēts, ka, neskarot šīs regulas 50. pantu, augu aizsardzības līdzeklis var tikt atļauts tikai tad, ja tas atbilst dažādām šajā pantā noteiktajām prasībām.

- 70 Tādējādi no minētās regulas 29. panta 1. punkta a) un e) apakšpunkta izriet, ka šāds līdzeklis var tikt atļauts tikai tad, ja tā aktīvās vielas ir apstiprinātas un ja, ņemot vērā pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas, tas atbilst šīs pašas regulas 4. panta 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem.
- 71 Saskaņā ar pēdējo minēto tiesību normu saistībā ar labai augu aizsardzības praksei atbilstīgu lietošanu un reālos lietošanas apstākļos augu aizsardzības līdzeklim jāatbilst it īpaši tā b) apakšpunktā minētajam nosacījumam, ka tam nav tūlītējas vai vēlākas kaitīgas ietekmes uz cilvēka veselību.
- 72 Tātad, pamatojoties uz Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta a) un e) apakšpunkta, kā arī 4. panta 3. punkta b) apakšpunkta formulējumu, šķiet, ka valsts kompetentā iestāde var atļaut augu aizsardzības līdzekli, ja tostarp visas šajā līdzeklī esošās darbīgās vielas ir apstiprinātas un ja minētajam līdzeklim saskaņā ar pašreizējām zinātnes un tehnikas atziņām nav tūlītējas vai vēlākas kaitīgas ietekmes uz cilvēku veselību.
- 73 Attiecībā uz Regulas Nr. 1107/2009 II pielikuma 3.6.5. punktu jāatgādina, ka tajā no 2018. gada 10. novembra ir paredzēti īpaši kritēriji, kas tostarp nosaka, vai darbīgā viela jāuzskata par tādu, kurai piemīt endokrīni disruptīvas īpašības, kas var izraisīt nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēkiem.
- 74 Tādējādi pamatlietās rodas jautājums, vai dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā ir iesniegts pieteikums par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļaujas izsniegšanu, izvērtējot šī līdzekļa iespējamo ietekmi uz cilvēku veselību, jāņem vērā šie kritēriji.
- 75 Saskaņā ar *Adama, BASF Nederland*, Nīderlandes un Grieķijas valdību, kā arī Komisijas aizstāvēto nostāju endokrīni disruptīvās īpašības, kādas varētu būt darbīgajai vielai, nav jāvērtē, valsts līmenī izskatot pieteikumu par tāda augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļaujas izsniegšanu, kurš satur šo darbīgo vielu. Proti, ar šādu pārbaudi netiktu ievērota Regulas Nr. 1107/2009 sistēma, darbīgo vielu raksturīgo īpašību novērtējuma Savienības līmenī nošķiršana no pieteikumu par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļauju izskatīšanas dalībvalstu līmenī, kā arī ar šo regulu ieviestais kompetenču sadalījums starp Savienību un dalībvalstīm.
- 76 Savukārt *PAN Europe* un Čehijas valdība uzskata, ka tad, ja valsts kompetentās iestādes, kas lemj par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļaujas pieteikumu, rīcībā ir pašreizējās un atbilstošās zinātnes un tehnikas atziņas, kuras pierāda – pastāv risks, ka augu aizsardzības līdzeklis var radīt nevēlamu ietekmi uz cilvēkiem tā sastāvā esošās darbīgās vielas endokrīni disruptīvo īpašību dēļ, šai iestādei ir jānovērtē šāds risks un jāizdara no tā atbilstoši secinājumi.
- 77 Šajā ziņā jānorāda, ka no šī sprieduma 69.–71. punktā minētā Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta a) un e) apakšpunkta, kā arī 4. panta 3. punkta b) apakšpunkta formulējuma neizriet, ka tad, kad jāpieņem lēmums par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļauju, attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm būtu jāņem vērā tikai noteiktas zinātnisko vai tehnisko atziņu kategorijas atkarībā no to avota vai brīža, kad šīs zināšanas ir kļuvušas pieejamas.
- 78 No tā izriet, ka, pamatojoties uz šo tiesību normu gramatisko interpretāciju, nekas neliedz kompetentajām valsts iestādēm, izskatot pieteikumu par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļaujas piešķiršanu atbilstoši Regulas Nr. 1107/2009 29. pantam, pārbaudīt, vai, ņemot vērā pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas, šim līdzeklim nav tūlītējas vai vēlākas kaitīgas ietekmes uz cilvēka veselību šīs regulas 4. panta 3. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ievērojot tostarp minētās regulas II pielikuma 3.6.5. punktā ietvertos kritērijus un minētajā produktā esošās darbīgās vielas īpašības.

- 79 Otrkārt, šo gramatisko interpretāciju apstiprina šo tiesību normu konteksts.
- 80 Pirmām kārtām, jānorāda, ka Regulā Nr. 1107/2009 ir nošķirts darbīgo vielu apstiprinājums Savienības līmenī un augu aizsardzības līdzekļu tirdzniecības un lietošanas atļaujas. Šo darbīgo vielu apstiprināšanu reglamentē šīs regulas II nodaļas noteikumi, kuru vidū ir minētās regulas 4. pants, un tas ietilpst Komisijas kompetencē, bet atļaujas laist tirgū un izmantot augu aizsardzības līdzekļus ir paredzētas šīs pašas regulas III nodaļā un tās pieņem dalībvalstīs.
- 81 Tomēr jākonstatē, ka saistībā ar pieteikumiem par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļaujas piešķiršanu Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta e) apakšpunktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums pārbaudīt, vai ir izpildīti šīs regulas 4. panta 3. punktā paredzētie nosacījumi. Tiesai jau ir bijusi iespēja precizēt, ka saskaņā ar minētās regulas 29. panta 1. punkta e) apakšpunktu to prasību skaitā, kuras jāizpilda, lai augu aizsardzības līdzekli varētu atļaut laist tirgū, ir ietverta prasība, ka, ņemot vērā pašreizējās zinātnes un tehnikas atziņas, tas atbilst šīs pašas regulas 4. panta 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem. Atbilstoši šiem noteikumiem šāds līdzeklis var tikt atļauts tikai tad, ja ir pierādīts, ka tam nav tūlītējas vai vēlākas kaitīgas ietekmes uz cilvēka veselību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 1. oktobris, *Blaise* u.c., C-616/17, EU:C:2019:800, 71. un 114. punkts).
- 82 Tādējādi, lai gan Komisijas veikto darbīgās vielas apstiprināšanu dalībvalstīs nevar pārskatīt, izskatot pieteikumu par augu aizsardzības līdzekļa, kura sastāvā ir šī viela, tirdzniecības atļaujas piešķiršanu, šāda līdzekļa atļauja tomēr nevar tikt uzskatīta par pilnībā automātisku Komisijas veiktu šajā produktā esošas darbīgās vielas apstiprinājuma īstenošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 28. oktobris, *Associazione GranoSalus/Komisija*, C-313/19 P, EU:C:2020:869, 55. un 58. punkts).
- 83 Tātad, kā ģenerālvokāte norādījusi secinājumā 58. punktā, lai gan Regula Nr. 1107/2009 liedz dalībvalstij piešķirt tirdzniecības atļauju augu aizsardzības līdzeklim, kura sastāvā ir darbīgā viela, kas nav apstiprināta, dalībvalstij nav pienākuma atļaut laist tirgū augu aizsardzības līdzekli, kurš satur darbīgās vielas, kas visas ir apstiprinātas, ja ir zinātniskas vai tehniskas atziņas, kuras konstatē nepieņemamu risku cilvēku vai dzīvnieku veselībai vai videi saistībā ar šī līdzekļa lietošanu.
- 84 Otrām kārtām, jāņem vērā arī vienotie principi augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanai un atļaušanai, uz kuriem ir atsauce Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punktā un kuri ir noteikti Regulas Nr. 546/2011 pielikumā.
- 85 Tādējādi saskaņā ar šī pielikuma I daļas A daļas 2. punkta c) apakšpunktu, izskatot atļaujas pieteikumus un piešķirot atļaujas, dalībvalstīm jāņem vērā cita tehniska vai zinātniska informācija, kas saprātīgi var būt to rīcībā un kas attiecas uz augu aizsardzības līdzekļa vai tā sastāvdaļu iespējamo kaitīgo iedarbību. Skaidrs, ka Regulas Nr. 1107/2009 II pielikuma 3.6.5. punktā minētie kritēriji ir šāds zinātniska rakstura informācijas elements.
- 86 Pirmkārt, no Regulas 2018/605 2. apsvēruma izriet, ka šie kritēriji ir balstīti uz PVO ierosinātajām endokrīno disruptoru definīcijām un to nevēlamo ietekmi, par kurām zinātnieku vidū ir ļoti plaša vienprātība un kurus EFSA apstiprinājusi 2013. gada 28. februāra zinātniskajā atzinumā par endokrīnajiem disruptoriem.

- 87 Otrkārt, tādas darbīgās vielas noteikšanai, kurai ir endokrīni disruptīvas īpašības, kas var izraisīt nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku, saskaņā ar Regulas Nr. 1107/2009 II pielikuma 3.6.5. punkta sesto daļu tostarp jābalstās uz visiem pieejamajiem atbilstošajiem zinātniskajiem datiem un uz šo datu novērtējumu, pamatojoties uz to pierādījuma spēka analīzi.
- 88 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta, 4. panta 1. punkta otrās daļas un 3. punkta, kā arī II pielikuma 3.6.5. punkta konteksts apstiprina šī sprieduma 78. punktā izklāstīto šo tiesību normu gramatisko interpretāciju.
- 89 Treškārt, šī interpretācija atbilst arī Regulas Nr. 1107/2009 mērķim, kas – kā precizēts šīs regulas 1. panta 3. punktā un atspoguļots tās 8. apsvērumā – tostarp ir nodrošināt augstu cilvēku un dzīvnieku veselības, kā arī vides aizsardzības līmeni (spriedums, 2023. gada 19. janvāris, *Pesticide Action Network Europe u.c.*, C-162/21, EU:C:2023:30, 46. punkts).
- 90 Šajā ziņā, atsaucoties uz minētās regulas 24. apsvērumu, Tiesa jau ir nospriedusi, ka normām, kas regulē tirdzniecības atļauju piešķiršanu augu aizsardzības līdzekļiem, jānodrošina augsts aizsardzības līmenis un ka, piešķirot šīs atļaujas, mērķim aizsargāt cilvēku un dzīvnieku veselību un vidi “vajadzētu būt prioritāram” attiecībā pret mērķi uzlabot augu ražību (spriedums, 2023. gada 19. janvāris, *Pesticide Action Network Europe u.c.*, C-162/21, EU:C:2023:30, 48. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 91 Tāpat, lai gan Regulas Nr. 1107/2009 29. apsvērumā ir uzsvērtā nepieciešamība paredzēt saskaņotāku augu aizsardzības līdzekļu pieejamību, tajā atzīts, ka vienas vai vairāku dalībvalstu teritorijai raksturīgi vides vai lauksaimniecības apstākļi varētu attaisnot šīs valsts vai šo dalībvalstu atteikumu atļaut augu aizsardzības līdzekli savā teritorijā, ja to pamato īpaši lauksaimniecības vai vides apstākļi vai ja nav iespējams nodrošināt augstu cilvēku un dzīvnieku veselības un vides aizsardzības līmeni.
- 92 Turklāt jāatgādina, ka šīs regulas normas saskaņā ar minētās regulas 1. panta 4. punktu, skatot to kopā ar šīs pašas regulas 8. apsvērumu, ir balstītas uz piesardzības principu, lai izvairītos no tā, ka aktīvās vielas vai tirgū laistie līdzekļi kaitē cilvēka veselībai.
- 93 Tomēr Regulas Nr. 1107/2009 II pielikuma 3.6.5. punktā ietverto zinātnisko kritēriju ņemšana vērā, izvērtējot augu aizsardzības līdzekļa, kura tirdzniecības atļauja tiek lūgta, iespējamo kaitīgo ietekmi, ievērojot piesardzības principu, veicina šī sprieduma 89. punktā atgādinātā mērķa sasniegšanu.
- 94 Jāpiebilst, ka šī sprieduma iepriekšējos punktos izklāstītos apsvērumus neatspēko prasība ievērot tiesiskās drošības principu.
- 95 Rakstveida apsvērumos *Adama* un Grieķijas valdība būtībā apgalvo, ka šis princips prasa, lai pieteikuma par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļaujas piešķiršanu izskatīšana tiktu veikta, ņemot vērā šī pieteikuma iesniegšanas brīdī pastāvošās zinātnes un tehnikas atziņas.
- 96 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai tiesiskās drošības princips prasa, lai tiesību normas būtu skaidras un precīzas un to iedarbība būtu paredzama, lai tādējādi ieinteresētās personas varētu novērtēt savu juridisko situāciju un attiecības, ko regulē Savienības tiesības (spriedums, 2021. gada 6. maijs, *Bayer CropScience* un *Bayer/Komisija*, (C-499/18 P, EU:C:2021:367, 101. punkts).

- 97 Tomēr specifiskajā tirdzniecības atļauju augu aizsardzības līdzekļiem jomā šis princips jālīdzsvaro ar piesardzības principu, uz kuru balstīta Regula Nr. 1107/2009 un kura mērķis, kā atgādināts šī sprieduma 89. punktā, ir nodrošināt augstu cilvēku vai dzīvnieku veselības un vides aizsardzības līmeni. Tādējādi, ja ir pierādījumi, ka darbīgajai vielai vai augu aizsardzības līdzeklim ir kaitīga ietekme uz cilvēku vai dzīvnieku veselību vai nepieņemama ietekme uz vidi, Komisija un/vai dalībvalstis var būt spiestas atsaukt šīs darbīgās vielas apstiprinājumu vai atļauju laist tirgū minēto augu aizsardzības līdzekli, kā arī vajadzības gadījumā veikt ārkārtas pasākumus.
- 98 No tā izriet, ka šīs regulas kontekstā ikviens pieteikuma iesniedzējs, kurš vēlas laist tirgū augu aizsardzības līdzekli, var sagaidīt, ka pašreizējās zinātnes vai tehnikas atziņas tiks grozītas atļaujas piešķiršanas procedūras laikā vai laikposmā, attiecībā uz kuru darbīgā viela vai augu aizsardzības līdzeklis ir atļauts. Turklāt no minētās regulas 46. un 69.–71. panta izriet, ka atļaujas atsaukšana vai ārkārtas pasākuma noteikšana var radīt tūlītējas sekas, kas vairs neļauj laist tirgū attiecīgo produktu, kā arī izmantot esošos tā krājumus.
- 99 Tādējādi atbilstošu un uzticamu zinātnisku vai tehnisku zināšanu, kas pieteikuma par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļauju iesniegšanas brīdī vēl nebija pieejamas, ņemšana vērā nevar tikt uzskatīta par pretēju tiesiskās drošības principam.
- 100 Ņemot vērā visus iepriekš minētos iemeslus, uz pirmo jautājumu lietā C-309/22 un pirmo un ceturto jautājumu lietā C-310/22 jāatbild, ka Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punkta a) un e) apakšpunkts, kā arī 4. panta 1. punkta otrā daļa un 3. punkts, skatot tos kopā ar šīs regulas II pielikuma 3.6.5. punktu, jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurai jāizvērtē pieteikums par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļauju, pārbaudot šo pieteikumu, jāņem vērā nevēlamā ietekme, ko minētajā produktā esošās darbīgās vielas endokrīni disruptīvās īpašības var radīt cilvēkam, ņemot vērā atbilstošas un ticamas zinātnes vai tehnikas atziņas, kuras pieejamas šīs pārbaudes brīdī un kuras tostarp pārņemtas 3.6.5. punktā minētajos kritērijos.

Par otro un trešo jautājumu lietā C-309/22, kā arī par otro un trešo jautājumu lietā C-310/22

- 101 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu lietā C-309/22, kā arī uz pirmo un ceturto jautājumu lietā C-310/22, uz otro un trešo jautājumu lietā C-309/22, kā arī uz otro un trešo jautājumu lietā C-310/22 nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 102 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK, kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas Regula (ES) 2018/605 (2018. gada 19. aprīlis), ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1107/2009 II pielikumu, aprakstot zinātniskus kritērijus endokrīni disruptīvu īpašību noteikšanai, 29. panta 1. punkta a) un

e) apakšpunkts, kā arī 4. panta 1. punkta otrā daļa un 3. punkts, skatīts kopā ar Regulas Nr. 1107/2009 – ar grozījumiem – II pielikuma 3.6.5. punktu,

jāinterpretē tādējādi, ka

dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurai jāizvērtē pieteikums par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļauju, pārbaudot šo pieteikumu, jāņem vērā nevēlamā ietekme, ko minētajā produktā esošās darbīgās vielas endokrīni disruptīvās īpašības var radīt cilvēkam, ņemot vērā atbilstošas un ticamas zinātnes vai tehnikas atziņas, kuras pieejamas šīs pārbaudes brīdī un kuras tostarp pārņemtas 3.6.5. punktā minētajos kritērijos.

[Paraksti]